

УДК 343.851:343.326

Бараш Є. Ю. – доктор юридичних наук, доцент, начальник Інституту кримінально-виконавчої служби, м. Київ;

Самосьонок А. О. – т.в.о. начальника сектору з організації науково-дослідної роботи Інституту кримінально-виконавчої служби, м. Київ

ТЕНДЕНЦІЇ ПРОЯВУ ТЕРОРИЗМУ: АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ, ШЛЯХІВ ПРОФІЛАКТИКИ Й ПОПЕРЕДЖЕННЯ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Проаналізовано сучасний рівень тероризму на території України в контексті глобалізації та радикальних релігійних течій. Висвітлено методи профілактики й подолання цієї загрози. Описано різні підходи до визначення терміна «тероризм». Окреслено вплив на розвиток тероризму глобалізаційних процесів та радикалізації, певних груп населення. Досліджено динаміку Глобального індексу тероризму в Україні протягом останніх чотирьох років.

Ключові слова: глобалізація, тероризм, радикалізація, псевдорелігійний екстремізм, контртерористична стратегія.

Поняття глобалізації характеризує сучасну епоху, визначає початок нової ери взаємодії держав, культур, економічних систем, світової спільноти й індивідів, сприяючи фундаментальним перетворенням у всіх сферах суспільного життя [1], серед яких: науково-технічний прогрес, підвищення якості вироблених товарів, зниження цін тощо. Проте аналіз сучасних процесів розвитку підтверджує, що багато країн не спроможні своєчасно реагувати на виклики глобалізації. Вони не здатні бути конкурентними в таких умовах, протистояти економічному тиску глобальних фінансових ринків і транснаціональних монополій. З огляду на це, вони намагаються знайти власний шлях розвитку, здатний зберегти їхній суверенітет і економічну самостійність. Через подібні загрози в країнах, які протистоять ліберальній моделі глобалізації,

відбувається процес радикалізації як на рівні держави, так і в суспільстві. Ці країни не спроможні протистояти глобальному світові за допомогою загальноприйнятих класичних методів. Їхньою зброєю переважно є екстремістські методи, зокрема тероризм, що стає єдиним доступним засобом слабких щодо протистояння сильним. Яскравим прикладом є тероризм, що сформувався на територіях Північної Африки і Близького Сходу. Його засадами є арабський націоналізм і радикальні трактування ісламу [2]. Окрім цього, сучасний тероризм (останнє десятиліття ХХ – початок ХХІ ст.) асоціюється передусім з ісламськими фундаменталістами, яких підтримують радикальні режими Близького Сходу. Терористичні організації ісламістів діють у міжнародних масштабах, використовуючи сучасні досягнення у сферах зв'язку, транспорту, озброєнь. Вони є джерелом загрози для життя значної кількості людей [3].

Таким чином, тероризм не можна визначати лише як проблему внутрішньої безпеки окремої країни, що підтверджено його масштабами, рівнем терористичної загрози у світі, який нині є досить високим. Від цього явища потерпають як країни, де тривають збройні конфлікти (передусім на Близькому Сході та в Африці), так і країни Заходу, що донедавна вважали цілком безпечними, з огляду на розвинену систему правоохоронних органів і спецслужб [4]. Протидія тероризму постає складним, науково-концептуальним завданням, вирішення якого потребує комплексного підходу, адже зазначене протиправне явище постійно еволюціонує, глобалізується, трансформується тощо. Протидія цій загрозі стає дедалі важче, а проблема вивчення цього соціального феномену, його викликів і загроз є актуальною не лише для України, а й для світової спільноти загалом.

Однією з найскладніших проблем постає розроблення поняття тероризму і світової практики протидії цьому явищу. Це зумовлено складністю тероризму як явища, а також суб'єктивними чинниками на міжнародному і внутрішньодержавному рівнях. Дослідженню поняття «тероризм» присвятили свої праці такі науковці, як О. М. Бандурка, О. Ф. Долженков, Ю. В. Дубко, В. В. Животов, О. О. Жижко, Б. М. Ємельянов, І. О. Кіріченко, А. Т. Комзюк, В. В. Конопльов, О. В. Копан, М. В. Корнієнко, С. О. Кузніченко, В. А. Лаптії, О. В. Негодченко, Ю. Б. Оболенський, Б. М. Порфир'єв, Ф. С. Разаренов, В. Л. Регульський, М. Б. Саакян, О. Н. Ярмиш та ін. Однак досі не сформовано єдиного підходу до

визначення тероризму як суспільно небезпечного явища, а також не розроблено спільних методів протидії йому. Законодавчо закріплено, що тероризм – це суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я невинних людей, погрози щодо вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей [5]. Таке визначення поняття не охоплює всіх виявів і видів тероризму як небезпечного явища світового масштабу, а тому потребує доповнення. Варто звернути увагу на думку Л. Моджоряна, який ще наприкінці ХХ ст. зазначав, що «тероризм стосується громадян і території більш ніж однієї країни, він стає міжнародним» [6]. Соціолог С. Ефірів пропонує не розробляти універсальне визначення для тероризму, а обмежитися деякими ознаками, зокрема вважати політичні мотиви насильницьких дій вагомими чинниками поширення тероризму [7]. Проте, попри певні відмінності у визначеннях і підходах, у широкому контексті тероризм можна окреслити як соціально-політичне явище, яке має на меті застосування (або погрози щодо застосування) насильства серед громадян певної держави задля дестабілізації її політичної системи. Однак таке визначення може бути доповнено окремими ознаками залежно від його виду. Так, відповідно до цілей певної релігійної організації або групи Європол виокремлює такі основні види сучасного тероризму: джихад; етно-націоналістичний і сепаратистський; «лівий» та анархістський; «правий»; тероризм одинаків [8].

Вказаний розподіл є досить умовним, а перелік не є вичерпним і може охоплювати інші види, серед іншого: кібертероризм, фінансовий тероризм тощо. Однак, з огляду на певні особливості, можна визначити найбільш активні терористичні організації, зокрема встановити, які з них становлять серйозну загрозу для України та світу. Це досить важливо, оскільки вектор такої загрози постійно змінюється і впродовж останніх років окремі угруповання, що в минулому застосовували методи терору, не здійснили жодного терористичного акту, натомість їх застосували представники раніше активних радикальних організацій правого або лівого спрямування, а також сепаратистських рухів у країнах Західної Європи [4]. Таким чином, питання радикально налаштованих терористів викликає глибоке занепокоєння,

оскільки вони як прихильники релігійного (а точніше – псевдорелігійного) екстремізму обстоюють «крайні» погляди та під їх впливом учиняють терористичні акти.

Групу ризику в цьому контексті становлять особи, які відбувають покарання в місцях позбавлення волі, адже в таких установах проповідники радикального ісламу використовують усі сприятливі для цього умови, серед яких: психологічна пригніченість ув'язненого, схожість диктаторських постулатів псевдорелігійного екстремізму з ідеологією кримінального світу, деякі побутові вигоди після переходу до ісламу або неоязичництва, релігійна неосвіченість тощо. Непоодинокими є випадки переходу до радикального ісламу осіб слов'янської національності. Використовуючи прагнення людей до набуття духовності та релігійне невігластво, ісламісти розширюють мережу своїх adeptів, роблять їх засобом економічної наживи, політичного або суспільного маніпулювання.

Нині в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах, розташованих на підконтрольній українській владі території, утримують 59 965 засуджених. Кожен із них, відповідно до законодавства, наділений свободою віросповідання, а отже, може потрапити під негативний вплив представників радикальних релігійних груп. Тому для органів кримінально-виконавчої системи України дослідження питання радикалізації в місцях позбавлення волі є актуальним і вимагає детального дослідження та розроблення засобів профілактики цього явища, з огляду на світовий досвід. Так, з метою запобігання цій загрозі в КНР вивчають питання щодо доцільності ізолювання засуджених терористів від інших в'язнів. У Росії опрацьовують можливість створення спеціалізованих тюрем з метою недопущення вербування інших засуджених і поширення серед них радикальної ідеології [4]. Однак для запровадження системи профілактики і протидії радикалізації в місцях позбавлення волі це питання необхідно детально дослідити.

Відповідно до поставленої мети було використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання, застосування яких дало змогу всебічно проаналізувати коло питань, що стосуються тероризму, його стану й поширення як суспільно небезпечного явища світового масштабу, вплив на підвищення рівня тероризму радикалізації та шляхів профілактики і протидії йому.

У процесі порівняння поняття тероризму, закріпленого в законодавстві [5], і визначень, запропонованих науковцями [6; 7], було використано методи порівняльно-правового та документального аналізу. Одержані результати дають змогу запропонувати власний підхід до визначення поняття тероризму. У межах нашого дослідження розглянуто актуальні питання протидії тероризму у світі та в Україні на основі Аналітичної доповіді Національного Інституту стратегічних досліджень.

Додатково було вивчено питання радикалізації в місцях позбавлення волі та її вплив на явище тероризму [9], запропоновано шляхи вдосконалення методів профілактики та протидії радикалізації в місцях позбавлення волі. Здійснено аналіз однієї з теорій різкого збільшення рівня міжнародного тероризму на основі книги німецького науковця Г. Хайнсона [10].

Метод статистичного аналізу дав змогу ознайомитися з офіційно-статистичними матеріалами Державної служби статистики України, звітами Генеральної прокуратури України, спільним звітом Інституту економіки та миру (The Institute for Economics and Peace) і Університету Меріленду (University of Maryland), Міжнародної організації міграції, зокрема встановити рівень тероризму в Україні, вивчити стан і тенденції Глобального індексу тероризму (GTI) з 2014 до 2017 року, порівняти його з міжнародними значеннями.

Нормативною базою дослідження є Конституція України, чинні законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти, проекти нормативних актів, які регулюють протидію явищу тероризму в Україні та у світі загалом.

Явище тероризму є досить багатоманітним і посідає чільне місце в переліку загроз особистій, національній, міжнародній безпеці. Жертвами терактів зазвичай стають випадкові громадяни: пасажери літаків, метро, трамваїв, мешканці готелів і просто перехожі. Універсальність загрози мала б передбачати широку та безальтернативну суспільну підтримку заходів протидії тероризму [11].

Розроблення в кримінально-виконавчій службі заходів із профілактики та протидії тероризму й радикалізації в Україні та світі загалом становить гарантію безпеки суспільства.

На сучасному етапі для України терористична загроза не є абстрактним явищем. Останніми роками спостерігається істотне збільшення чисельності вчинених терористичних злочинів. Так,

за даними Генеральної прокуратури України про зареєстровані кримінальні правопорушення за ст. 258, 258¹, 258², 258³, 258⁴, 258⁵ Кримінального кодексу (КК) України впродовж 2013–2016 років, у звітному періоді обліковано таку кількість вищезазначених злочинів: 2013-го року – 4, 2014-го – 1499, 2015-го – 1295, 2016-го – 1865, а протягом січня-листопада 2017 року було обліковано 1875 терористичних злочинів [12]. Такі дані засвідчують постійне зростання кількості терористичних злочинів, які вчиняють на території української держави. Достовірність цих відомостей підтверджено даними Спільного міжнародного звіту Інституту економіки та миру й Університету Меріленду. Ці установи щорічно досліджують явища тероризму у світі та визначають GTI, за яким вимірюють рівень терористичної активності в країні за кількістю інцидентів, загиблих і постраждалих осіб, рівнем матеріальних збитків. За офіційними даними 2014 року, показник GTI нашої країни становив 2,95 та відповідав 51 місцю в рейтингу з-поміж 124 країн, що означало наявність в Україні високого (вище середнього) рівня тероризму. У 2015 році GTI нашої держави збільшився майже в 2,5 раза та становив 7,2. Україна посіла 12 місце в рейтингу (на рівні з Філіппінами, Таїландом та Лівією). У 2016 році GTI України залишився незмінним, становив 7,132, проте Україна змістилася ще на одну сходинку вгору, посівши уже 11 місце серед 160 країн.

У 2017 році Україна посіла 17 місце з-поміж 160 країн, а показник GTI становив 6,557 (нижчий, ніж у 2016 році, але не суттєво). На сьогодні Україна в рейтингу належить до категорії країн із високим рівнем тероризму, а отже, усі її громадяни перебувають у небезпеці [13].

Для захисту громадян від виявів тероризму правоохоронні органи застосовують до винних осіб, які вчиняють терористичні злочини, заходи державного примусу у вигляді кримінального покарання. Так, станом на 1 листопада 2017 року в органах та установах кримінально-виконавчої служби відбувають покарання за терористичні злочини 517 осіб, з них 100 – за злочини, передбачені ст. 109–114 КК України, 305 – за ст. 258–258⁵ КК України та 112 осіб – за ст. 260 КК України [14].

Однак лише позбавлення волі людини, що вчинила терористичний злочин, не здатне розв'язати всі нагальні проблеми сьогодення. Тероризм уже давно став міжнародною

глобальною загрозою суспільства, що постійно змінюється і розвивається, а тому вимагає постійного оновлення методів протидії їй. Окрім цього, дедалі більше країн звертають увагу на можливість радикалізації людей у місцях позбавлення волі. Деякі засуджені, які відбувають покарання, стають адептами радикального ісламу, тому що вбачають у його диктаторських постулатах схожість з ідеологією кримінального світу. На думку експертів, засуджений, який перебуває у виправній установі й активно проповідує ідеологію радикального ісламу, здатен за короткий строк залучити до своїх лав понад п'ять осіб. Тому варто звернути увагу на це питання, дослідити його причини та визначити засоби профілактики і протидії йому [9].

У процесі вивчення динаміки поширення тероризму постає запитання: що зумовило підвищення його рівня в Україні? На це впливає низка чинників, серед яких: стратегічне географічне розташування, складна політична ситуація в країні; проведення антитерористичної операції та анексія Криму; високий рівень корупції; постійне збільшення кількості осіб, які перебувають за межею бідності; порушення конституційних прав і свобод людини та громадянина; розширення нелегального ринку зброї. Зазначений перелік не є однозначним. Автори дослідження, проведеного Інститутом економіки та миру й Університетом Меріленду, вважають, що більшість терористичних нападів відбувається в контексті масштабної конфліктної ситуації. Зокрема, бідність не обов'язково є головною причиною тероризму, оскільки країни з низьким рівнем доходу менш схильні до тероризму, ніж із середнім. На думку науковців, більш вагомий вплив чинять політична нестабільність, ворожнеча між різними соціальними групами і масові порушення прав людини. Інша особливість полягає в тому, що впродовж останніх років найбільшого поширення набув релігійний тероризм [13]. Так, Г. Хайнсон у своїй книзі «Сини і світове панування» [10] прагне пояснити явище, що породило непередбачену і незрозумілу хвилю тероризму та насильства, яка руйнує сучасний світ. Він називає це явище «злоякісним демографічним пріоритетом молоді» (англ. *youth bulge* – «розбухання молоді»). Зокрема, Г. Хайнсон називає їх «християнами» (*christianists*), але проводить аналогію з сучасними «ісламістами» (*islamists*) і мусульманами. Дослідник наголошує, що молоді люди шукають і з готовністю приймають ідеологію, яка звільняє їх від відповідальності: «Коли

назріє момент, будуть написані нові релігійні брошури і книги». Визначення цього явища автор пропонує здійснити за допомогою елементарного математичного розрахунку – порівняння кількості чоловіків віком 40–44 роки з кількістю хлопців віком 0–4 роки. Демографічний збій відбувається тоді, коли на кожних 100 чоловіків віком 40–44 роки припадає менше 80 хлопців віком 0–4 роки. У Німеччині це співвідношення становить 100х50, а в Секторі Гази – 100х464. Щоб схарактеризувати країни, які будуть нездатні чинити опір «пріоритету молоді» з інших країн, Г. Хайнсон вживає термін «демографічний збій». Німеччина і Японія демографічно готові здатися країнам, подібним до мусульманських, зокрема Афганістану (у співвідношенні 100 чоловіків до 403 хлопчиків), Іраку (100х351) і Сомалі (100х364).

Насильство відбувається в тих суспільствах, де юнаки віком від 15 до 29 років становлять понад 30 % від загальної кількості населення. Причинами цього є релігія, націоналізм, марксизм і фашизм. Нині у світі існує 67 країн із демографічним пріоритетом молоді, у 60 з яких вже відбувається масовий геноцид або громадянська війна.

Останніми роками країни Заходу зіткнулися з проблемою суттєвого пріоритету молоді в більшій частині мусульманського світу, де відбувається демографічний вибух. Упродовж лише п'яти поколінь (1900–2000 роки) у мусульманському світі відбувся неймовірний приріст населення: зі 150 млн до 1200 млн осіб, тобто в понад 800 %. Для порівняння варто зазначити, що населення Китаю збільшилось із 400 млн до 1200 млн осіб (300 %), а Індії – з 250 млн до 1000 млн осіб (400 %) [10].

Ще більшого загострення ситуація набуває через високий рівень світової міграції, зокрема імміграції в Україну. В умовах збройного конфлікту на Сході країни та відсутності контролю за ділянкою державного кордону в районі проведення антитерористичної операції міжнародні терористи мають можливість використовувати території нашої держави з різною метою (транзит; незаконне перевезення зброї, людей, наркотичних речовин; відпочинок тощо).

Згідно з даними представництва Міжнародної організації з міграції в Україні, станом на кінець 2016 року чисельність перетинів кордону України іноземцями в напрямку в'їзду становить 13,2 млн разів, а офіційних дозволів на перетин кордону було оформлено значно менше.

Іноземців, які проживають в Україні, можна розподілити на декілька груп: особи, що мають посвідку на постійне місце проживання в Україні, – понад 250 тис. осіб; трудові мігранти – майже 9 тис., студенти з інших країн – 63,6 тис. осіб. З огляду на результати дослідження Г. Хайнсона, найбільшу загрозу становлять молоді особи, тобто студенти. Якщо розділити іноземних студентів в Україні згідно з національністю, то ми отримаємо такі результати: студентів із Туркменістану й Азербайджану найбільше – 10 265 і 10 085 осіб, з Індії – 6167, Нігерії – 3619, Марокко – 3457, Йорданії – 2585, Іраку – 2497, Китаю – 2198, з Грузії – 2152, а найменша кількість студентів в Україні з Узбекистану та Туреччини – 1717 і 1709 осіб. Це призводить до зменшення в нашій країні співвідношення чоловіків у зрілому віці та молодих, що в контексті дослідження Г. Хайнсона збільшує рівень терористичної загрози. Окрім цього, використання території України в ролі транзитної терористичної держави може призвести до закріплення міжнародного тероризму на території нашої держави в майбутньому.

Використовуючи поширення пропаганди псевдорелігійного екстремізму в різних країнах світу прагнення людей до надбань духовності, а також релігійну необізнаність, радикали розширюють мережу своїх прихильників (адептів), особливо в закритих умовах установ виконання покарань.

Оскільки псевдорелігійний екстремізм і радикалізація в місцях позбавлення волі породжує тероризм, що є глобальним явищем, то шляхи розв'язання цієї проблеми мають бути масштабними. Потрібно координувати дії всіх тих, хто покликаний боротися з тероризмом у глобальному масштабі.

Таким чином, запобігання поширенню радикалізму в місцях позбавлення волі, вступу ув'язнених до лав терористичних угруповань передбачає проведення активної роботи з особами, які відбувають покарання в таких установах. Цей напрям необхідно запровадити передусім заради захисту засуджених осіб, що втратили віру, від радикального прозелітизму, до якого вдаються представники нетрадиційних течій ісламу, неоязичництва, інших псевдорелігійних рухів, а також задля протидії небажаному вербуванню. Зазначена діяльність повинна мати комплексний характер, для чого необхідно створити окрему

структуру. Потрібно об'єднати зусилля держави та релігійних організацій. Доцільно розробити комплексну програму протидії поширенню радикалізму в установах виконання покарань, адже вона є невід'ємною складовою контртерористичної стратегії ЄС.

На нашу думку, першочергова роль належить релігійним організаціям, а саме тюремним капеланам. Діяльність релігійних об'єднань, які здійснюють релігійну, духовно-моральну освіту засуджених до позбавлення волі осіб, необхідно визначити важливим механізмом, що сприяє виправленню та подальшій ресоціалізації засуджених. Відбування тюремного строку – це випробування для особи. Для того, щоб гідно його пройти (не зламатися виправитися, почати нове життя), необхідна допомога священників.

Реформування кримінально-виконавчої системи передбачає спрямованість на досягнення відповідності міжнародним стандартам, орієнтацію на духовно-моральні та виховні елементи виправного впливу. Збільшення кількості засуджених, які потребують духовно-пастирської опіки з боку релігійних організацій, свідчить про безумовну необхідність релігійного впливу на засуджених у сучасних умовах. Якщо раніше діяльність релігійних організацій щодо духовно-моральної освіти засуджених у місцях позбавлення волі викликала недовіру та скептицизм, то на сучасному етапі пенітенціарно-релігійні відносини мають вийти на новий рівень.

Доцільно також розробити курси підвищення кваліфікації з протидії радикальному прозелітизму та вербуванню в місцях позбавлення волі як для тюремних капеланів, так і для працівників органів і установ виконання покарань. Набуті знання дадуть змогу ефективно попереджати формування псевдорелігійного екстремізму та радикалізму серед засуджених осіб.

Таким чином, здійснений компаративний аналіз засвідчує, що на сучасному етапі у світі активно розвивається діяльність міжнародних псевдоекстремістських терористичних організацій, що не лише позначається на безпековому середовищі, а й становить загрозу для національної безпеки будь-якої країни. Вразливими до впливу крайніх релігійних течій є особи, які перебувають у закладах кримінально-виконавчої служби. У зв'язку зі значною кількістю осіб, засуджених за терористичні злочини, високим рівнем тероризму в

Україні та використанням терористами нашої держави як транзитної, уже сьогодні потрібно вживати глобальних заходів щодо профілактики радикалізації осіб у місцях позбавлення волі з метою зниження рівня терористичної загрози.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бельська Т. В. Глобалізація як фактор трансформації владно-суспільних відносин [Електронний ресурс] / Т. В. Бельська. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2013-1/doc/2/02.pdf>. – Назва з екрана.
2. Блейфер Р. Тероризм и глобализация [Электронный ресурс] / Р. Блейфер // World Crisis. – 2015. – Режим доступа: <http://crisimir.com/analiticheskie-materialy/politika/144terrorizmiglobalizacziya.html>. – Загл. с экрана.
3. Ткач В. Ф. Сучасний тероризм: тенденції, вияви, виклики та загрози для України [Електронний ресурс] / В. Ф. Ткач // Стратегічні пріоритети. – 2015. – № 3. – Режим доступу: <http://sp.niss.gov.ua/content/articles/files/2s-1454425641.pdf>. – Назва з екрана.
4. Актуальні питання протидії тероризму у світі та в Україні : аналіт. доп. / [О. О. Резнікова, А. О. Місюра, С. В. Дрьомов, К. Є. Войтовський] ; за заг. ред. О. О. Резнікової. – Київ : НІСД, 2017. – 60 с.
5. Про боротьбу з тероризмом [Електронний ресурс] : Закон України від 20 берез. 2003 р. № 638-IV. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/638-15?info=1>. – Назва з екрана.
6. Моджорян Л. А. Тероризм: правда и вымысел [Электронный ресурс] / Л. А. Моджорян // Юридическая литература. – 1986. – Режим доступа: <http://www.rulit.me/books/terrorizm-pravda-i-vumysel-read-395240-1.html>. – Загл. с экрана.
7. Тероризм – соціально-політичне явище [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1814031036542/politologiya/terrorizm_sotsialnopolitichne_yavishe. – Назва з екрана.
8. European Union Terrorism Situation and Trend Report (TE-SAT) [Electronic resource]. – 2016. – Mode of access: https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/europol_tesat_2016.pdf. – Title from the screen.
9. Радикалізація в тюрмах: пастырський взгляд: доклад епископа Красногорского Иринарха, викария Святейшего Патриарха Московского и всея Руси, председателя Синодального отдела Русской Православной Церкви по тюремному служению // Европейская встреча главных католических капелланов (Страсбург, 30–31 мая 2016 г.). – Страсбург, 2016.
10. Heinsohn G. Sohne und Weltmacht Terror im Aufstieg und Fall der Nationen [Electronic resource] / G. Heinsohn. – Mode of access: https://docviewer.yandex.ua/view/0/?*=fgf4eH0J9BDYHIIOLDRHmklUzTJ7InVybCl6lmh0dHA6Ly93d3cuc. – Title from the screen.
11. Мельник О. Чим небезпечний тероризм в Україні? [Електронний ресурс] / О. Мельник. – 2014. – Режим доступу: <http://tema.in.ua/article/8226.html>. – Назва з екрана.
12. Зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування [Електронний ресурс] // Генеральна прокуратура України : [сайт]. –

Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113281&libid=100820&c=editc=fo#. – Назва з екрана.

13. Global Terrorism Index [Electronic resource] // Executive Summary. – 2017. – Mode of access: <http://visionofhumanity.org/app/uploads/2017/11/Global-Terrorism-Index-2017.pdf>. – Title from the screen.

14. Державна кримінально-виконавча служба [Електронний ресурс] : сайт. – Режим доступу: <http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/index>. – Назва з екрана.

REFERENCES

1. Bielska, T.V. *Hlobalizatsiia yak faktor transformatsii vladno-suspilnykh vidnosyn [Globalization as a factor of the transformation of the relations between the state authorities and civil society]*. Retrieved from <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2013-1/doc/2/02.pdf> [in Ukrainian].

2. Bleifer, R. (2015). *Terrorizm i globalizatsiia [Terrorism and globalization]*. World Crisis. Retrieved from <http://crisismir.com/analiticheskie-materialy/politika/144terrorizmiglobalizacziya.html> [in Russian].

3. Tkach, V.F. (2015). Suchasnyi teroryzm: tendentsii, vyiavy, vyklyky ta zahrozy dlia Ukrainy [Modern terrorism: trends, expressions, challenges and threats for Ukraine]. *Stratehichni priorytety, Strategic priorities*, 3. Retrieved from <http://sp.niss.gov.ua/content/articles/files/2s-1454425641.pdf> [in Ukrainian].

4. Reznikova, O.O., Misiura, A.O., Dromov, S.V., & Voitovskiy, K.Ye. (2017). *Aktualni pytannia protydyi teroryzmu u sviiti ta v Ukraini [Actual issues of countering terrorism in the world, in particular in Ukraine]*. O.O. Reznikova (Eds.). Kyiv: NISD [in Ukrainian].

5. Zakon Ukrainy pro borotbu z teroryzmom: vid 20 berez. 2003 r. No. 638-IV [Law of Ukraine on countering terrorism from March 20, 2003, No. 638-IV]. (n.d.). zakon5.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/638-15?info=1> [in Ukrainian].

6. Modjorian, L.A. (1986). *Terrorizm: pravda i vymysel [Terrorism: truth and fiction]*. *Yuridicheskaia literatura, Juridical literature*. Retrieved from <http://www.rulit.me/books/terrorizm-pravda-i-vymysel-read-395240-1.html> [in Russian].

7. Teroryzm - sotsialno-politychne yavishche [Terrorism - social and political phenomenon]. (n.d.). *pidruchniki.com*. Retrieved from http://pidruchniki.com/1814031036542/politologiya/teroryzm_sotsialnopolitychne_yavishe [in Ukrainian].

8. *European Union Terrorism Situation and Trend Report (TE-SAT)*. Retrieved from https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/europol_tesat_2016.pdf.

9. Radikalizaciia v tiumah: pastyrskii vzgliad [Radicalization in prisons: a pastoral view]. *Yevropeiskaia vstrecha glavnykh katolicheskikh kapellanov, European Meeting of Major Catholic Chaplains*. Strasburg [in Russian].

10. Heinsohn, G. *Sohne und Weltmacht Terror im Aufstieg und Fall der Nationen*. Retrieved from https://docviewer.yandex.ua/view/0/?*=fgf4eH0J9BDYHI0LDRHmkiUzTJ7InVybcI6Imh0dHA6Ly93d3cuc.

11. Melnyk, O. (2014). *Chym nebezpechnyi teroryzm v Ukraini? [What danger does terrorism impose to Ukraine?]*. Retrieved from <http://tema.in.ua/article/8226.html> [in Ukrainian].

12. Sait Heneralnoi prokuratury Ukrainy Zareiestrovani kryminalni pravoporushennia ta rezultaty ikh dosudovoho rozsliduvanni [Site of the General Prosecutor's Office of Ukraine Registered criminal offenses and the results of their

pre-trial investigation]. *www.gp.gov.ua*. Retrieved from http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113281&libid=100820&c=editc=fo# [in Ukrainian].

13. Global Terrorism Index. *Executive Summary*. Retrieved from <http://visionofhumanity.org/app/uploads/2017/11/Global-Terrorism-Index-2017.pdf>.

14. Sait Derzhavnoi kryminalno-vykonavchoi sluzhby [Site is the State Criminal Execution Service]. *www.kvs.gov.ua*. Retrieved from <http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/index> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редколегії 19.10.2017

Barash Ye. – *Doctor of Law, Associate Professor, Head of the Criminal and Penal Service Institute, Kyiv, Ukraine;*

Samosonok A. – *Emporarily Acting Head of the Sector for the Organization of Research Work of the Criminal and Penal Service Institute, Kyiv, Ukraine*

The Trendcy Towards the Manifestations of Terrorism the Analysis of the Current State, Ways of the Prophylaxis and Prevention in Ukraine and in the World

The last ten years the entire world community was covered by the new direction of the development under the name of globalization, which in most cases leads to the positive changes in the world. But like anyone phenomenon, globalization has its negative features. Due to the cruel pace and methods of globalization, the radicalization of the population has recently been increasingly taking place in the world and the international terrorism is being actively developed. Therefore, in order to ensure national security, in the future the world community must elaborate a common plan of measures to identify the radically minded citizens and to develop measures for the prevention and control, taking into account the particularities of each country. And therefore this is a very actual and important topic not only for Ukraine but also for the whole world.

The main objective of the scientific publication is to define the concept of terrorism and to analyze the current level of terrorism within the territory of Ukraine, to examine the impact of globalization and radical religious groups to him, as well as this threat.

The analysis of the legal framework and research papers, which are pertaining to this issue, provided an opportunity to highlight in the article different approaches to the definition of the term «terrorism» and its division by types, the impact of the processes of

globalization and radicalization on the development of the terrorism, certain population groups, and severally especially vulnerable ones.

The changes of the Global Terrorism Index in Ukraine during the last four years and the number of the commission of terrorist offences was explored taking into account international and Ukrainian statistical information. The study of the question of the radicalization of individuals in places of detention is conceptually new, because as a result of this process they not only lose a social danger to the community, and vice versa are beginning to engage in terrorist activity on the basis of the pseudo-religious extremist ideas. The arguments of the danger of this process were put forward, furthermore, measures to prevent and control it was proposed.

Keywords: globalization, terrorism, radicalization, pseudo-religious extremism, counter-terrorism strategy.